

פרוטוקול מס. 27/28

מישיבת ועדת העבודה -
מיום ב', י"א באב תשי"ח - 28.7.1958 - בשעה 18.00

נכחו:

- חברי הוועדה: ע. גוברין - היו"ר
- ב. אידלסון
- י. כהן
- ק. כהנא
- ח. למדן
- ח. מיגורי-כהן
- מ. קלמר
- י. קרגמן
- א. דימלט

מוזמנים:

- מ. נמיר - שר העבודה
- ד. שרי - מנהל המח' ליחסי עבודה
- א. לבנה - יועץ משפטי

מר קרן-צבי (נציגי הוועד הפועל של
הסתדרות העובדים הכללית)

חוק ארגון התעסוקה, תשי"ח-1958.

סדר-היום:

פותח את הישיבה.

היו"ר ע. גוברין:

הזמנו לישיבה זו את באי-כוח הוועד הפועל של הסתדרות העובדים הכללית, כדי לשמוע את השגותיהם להצעת חוק ארגון התעסוקה.

מר קרן-צבי:

אני רוצה בפתח דברי להגיד, כי ההסתדרות מקדמת בברכה את הצעת החוק

ואת העיקרון היסודי המונח בה, כי במדינה של קיבוץ גלויות יש הכרח בהסדר ממלכתי של חלוקת עבודה צודקת. אולם יחד עם זאת יש לה כמה הערות להצעת החוק.

אנו מציעים לנסח את סעיף 7 כדלקמן: "הרשות העליונה של שירות התעסוקה היא מועצת השירות (להלן מועצת השירות), שתמנה על ידי שר העבודה, מחציתה מבין נציגי עובדים, לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ומחציתה מבין נציגי מעבידים פרטיים, ציבוריים וקואופרטיביים, לאחר התייעצות בארגונים של מעבידים שלדעת השר בוגעים בדבר, הודעה על הרכב המועצה תפורטם ב"רשומות".

ההסתדרות חושבת שיותר הגיוני ואלגינטי ואף

הולם יותר את רצונה שסעיף 32 ינוסח באופן חיובי, כלומר, שהזיקה תהיה כללית והיוצאים מן הכלל יפורטו בתקנות, אולם ההסתדרות לא תעמוד בתוקף על הצעה זו, ואם היא לא תתקבל, היא מציעה לנסח את התוספת השניה כדלקמן: "הוראות סעיף 32 יחולו על ענפי עבודה, המקצועות והעבודות המפורטים להלן, ועל העובדים בהם, להוציא עובד שתפקידו בעיסוק הוא של הנהלה, הנהלת עבודה, או שתפקידו מחייב השכלה גבוהה, לפי הסוגים והדרגות שייקבעו על ידי השר בתקנות, או מידה מיוחדת של אימון אישי (מזכיר פרטי, גזבר וכיוצא בזה) וכל עובד שייקבע בתקנות כיוצא מכלל סעיף 32". זהו אחד הסעיפים המהותיים של התוספת, מאחר שסעיף 32 של החוק כפוף לו, ואין לשר סמכות לשנותו.

אנו מציעים לצמצם את המקרים של פטור מזיקה

ללשכה בגלל הצורך באימון אישי. ניסוח כללי עלול לגרום לפירצה בחוק. כן מציעה ההסתדרות לא לקבוע באופן כללי, כי מנהלי עבודה או בעלי השכלה גבוהה פטורים מזיקה ללשכת העבודה. אנו מציעים שלשר תהיה אפשרות לקבוע את סוגי העבודה שעליהם לא תחול חובת הזיקה.

הביטוי "עבודת כפיים" אינו נראה בעינינו,

לאחר שהוצאנו מתחולת החוק עובדים בעיסוק של הנהלה, הנהלת עבודה, עובדים בתפקיד המחייב השכלה גבוהה או מידה מיוחדת של אימון אישי, בדרך הטבע לא נכללת עבודה כפיים בתפקידים אלה. אנו מציעים להוציא את הביטוי הזה מכל הסעיפים שבהם הוא מופיע.

בסעיף 4 של התוספת השניה אנו מציעים

להוסיף אחרי המלים "לאספקת מים" את המלה "דלק".

בסעיף 6 של התוספת השניה אנו מציעים

לכתוב במקום המלים: "להוציא עבודה מקצועית בתחבורה אווירית, או ימית" את המלים: "להוציא טייסים, דיילות, רבי חובל וכיוצא בזה". אנו סבורים כי יש בתחבורה האווירית או הימית מקצועות שחובת הזיקה ללשכה צריכה לחול עליהם.

אנו מציעים להוסיף אחרי סעיף 6 של

התוספת השניה סעיף 7 האומר: "כל עבודה בתעשייה ובמלאכה".

אנו מציעים למחוק את סעיף 8 של התוספת

השניה ולהוסיף סעיף 13 כדלקמן: "כל עבודה פשוטה בשירותים וענפי עבודה", שפירושה גם משק בית. אנחנו יודעים את הקשיים בארגון ענף משק הבית, אולם איננו פכולים להציע שהחוק לא יחול על ענף זה.

ההסתדרות לא היתה מצטערת אילו סעיף 34 לא היה מופיע בכלל, אולם היא הביאה בחשבון שיש צורך בהוראה מתאימה בקשר לחובת הזיקה של בן משפחה, ועל-כן היא מציעה לנסח את הסעיף בצורה נוקשה יותר, כדלקמן: "סעיף 32 לא יחול במקרה שהעומד להתקבל לעובד או בן זוגו הוא מבני המשפחה שיפורטו בתקנות והמעביד מסר ללשכת העבודה הודעה בכתב על כוונתו לקבל את העובד האמור, בצירוף הוכחות על היותו בן המשפחה, הודיעה הלשכה למעביד שההוכחות הניחו דעתה תוך שלושה ימים או שלא השיבה תוך שלושה ימים, יקבל המעביד את העובד כאמור". לפי הצעת החוק, מטפיק שהמעביד ימסור ללשכת-העבודה הודעה בכתב על קבלת העובד תוך שבעה ימים מיום קבלתו, אנו מציעים שהמעביד ימסור את ההודעה על כך 3 ימים לפני קבלת העובד.

כפי שהסתדרות גורסת הסדר ממלכתי של חלוקת עבודה, כן היא גורסת הסדר חופשי של תנאי העבודה ואי-התערבות ביחסי העבודה. אנו מציעים כי במקרה של שביתה או השבתה לא תחול חובת הזיקה ללשכה לא על העובדים ולא על גותן העבודה כל זמן שהשביתה או ההשבתה נמשכות. בהתאם לכך, אנו מציעים לנסח את סעיף 45 כדלקמן: "חובת הזיקה ללשכת עבודה לפי סעיף 32 לא תחול לגבי מקום עבודה שבו קיימת שביתה או השבתה ולגבי עובדים שובתים ומושבתיים, כל זמן שהשביתה או ההשבתה נמשכות. לשכת העבודה לא תשלח עובדים למקום עבודה בו קיימת שביתה או השבתה, ולא תשלח עובדים שובתים לעבודה". אנו חושבים כי ניסוח זה מבטיח שוויון במצב העובדים והמעבידים בזמן שביתה או השבתה, וכן אי-התערבות השירות ביחסי עבודה.

היות והאיגוד המקצועי חושש שדרגה פירושה שכר, אנו מציעים שסעיף 48 ו-52 במקום המלה "דרגה" ייאמר "סוג".

אנו מציעים לנסח את סעיף 63 כדלקמן:

"לא ינהל ולא יקיים אדם לשכה פרטית, השר רשאי ליתן רשיון ללשכה פרטית רק לתיווך בעבודות או במקצת ות שסעיף 32 אינו חל עליהם, או שלדעתו של השר אין השירות יכול לתווך בהם".

אנו מציעים למחוק את פסקה א' של סעיף 66.

כן אנו מציעים למחוק את סעיף 76, הקובע

קנס כספי למי שהתחיל לעבוד אחרי תחילתו של חוק זה שלא בהתאם לסעיף 32. אמנם הקנס הוא סמלי, אולם המדינה הלכה בכל חוקי העבודה בדרך שהעונש הפלילי הוא רק על המעביד, כדי שהעובד יעבוד, צריך מישהו להעסיקו.

יחד עם זאת הסכמנו, כי בית המשפט יכול

לתת צו על הפסקת עבודתו של עובד שהתחיל לעבוד אחרי תחילתו של חוק זה שלא בהתאם לסעיף 32, ואנו מציעים לנסח את סעיף 79 כדלקמן: "במשפט שבו נאשם אדם בעבירה על פי סעיף 76, רשאי בית המשפט, בין בצו ביניים ובין בפסק דין סופי, לצוות שתופסק עבודתו של האדם שבקשר לעבודתו או להצבתו הוגשה התביעה".

בסעיף 83 אנו מציעים לכתוב במקום המלים

"פותר לקבלו" את המלים: "יהיה זכאי להתקבל".

אנו מציעים לנסח את סעיף 88 כדלקמן:
"שר העבודה לא יתקין תקנות אלא לאחר התייעצות במועצת השירות, בארגון הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של העובדים במדינה, ובארגונים של מעבידים שלדעת השר הם יציגים ונוגעים בדבר". עם כל הכבוד למועצת שירות התעסוקה, דורשת ההסתדרות כי בהתקנת תקנות בקשר לביצוע החוק תהיה התייעצות עם נציגי העובדים והמעבידים.

בחוק זה, כמו בכל חוקי העבודה, אין מגדירים מה זה עובד. האם חוק זה יחול, למשל, על קבוצת עובדים שהתארגנו לעבודה בקבלנות? אנו מבקשים מהוועדה לשקול את הבעיה הזאת, על מנת למנוע פירוט בחוק.

א. רימלט:
מר קרן צבי הציע כי בעכירה המשותפת לעובד ולמעביד יוטל עונש רק על המעביד. יתכן ויש הצדקה לכך לגבי חוק החופשה השנתית, כי העובד נתון למרותו של הנותן-העבודה, אולם אינני חושב שיש הצדקה לכך לגבי חוק זה, אם אורח המדינה עובר על הוראות חוק זה, אינני יודע אם העובדה שהוא עובד יש בה כוח זוסרי להפקיעו מהעונש המגיע לו.

ח. סגורי-כהן:
מה הדין במקרה שעובד הלשכה עובר על החוק ושולח עובד לעבודה שלא לפי התור?

ב. אידלסון:
האם ההסתדרות תובעת שחובת הזיקה ללשכה תחול על ענף משק הבית?

י. כהן:
אני מבקש להבהיר את עמדת ההסתדרות בקשר לסעיף 32. האם אתם מציעים שסעיף 32 לא יחול על עובד שתפקידו בעיסוק הוא של הנהלה, או שנדרשת ממנו השכלה גבוהה או מידה מיוחדת של אמון אישי, מבלי כל טייגים?

האם הצעתכם בקשר לסעיף 45 הולמת את דוח החוק, האם היא איננה מערערת את העיקרון של חובת זיקה ללשכה? אינכם גורסים התערבות ביחסי עבודה, אולם עצם העובדה שפועלים שוכנים יוכלו להתקבל ללא תור למקום עבודה אחר, יש בכך התערבות ביחסי עבודה.

אשר להצעתכם לסעיף 88, הרי מועצת השירות מורכבת מנציגי העובדים והמעבידים, לשם מה הצורך בהתייעצות נוספת עם נציגי גורמים אלה? אם תתקבל הצעה זו, נרוקן את מועצת השירות מתוכנה הממשי.

מ. קלמר:
בקשר להצעתכם לסעיף 88, נניח שיהיה ניגוד דעות בין המועצה ונציגי העובדים והמעבידים, איזו דעה יקבל השר? לשם מה הכפילות, תדאגו לכך שנציגיכם במועצה יהיו כאלה שיש לתת בהם אימון.
מדוע ציינתם שלא תעמדו בתוקף על הצעתכם לנסח את סעיף 32 באופן חיובי? זהו דבר עקרוני, וגם בין חברי הוועדה היו כאלה שטברו בו.

כיצד נהוג היום לגבי עובדים שהתארגנו לעבודה בקבלנות, האם חלה עליהם חובת הזיקה ללשכה?

אני חושב, כי הצעתכם בקשר לסעיף 45, פירושה התערבות ביחסי עבודה, אינני מאמין שפועלים ילכו לעבוד במקום שקיימת בו שביחת עובדים, אך אין זה מוסרי שמפעל אחר יעסיק שובתים.

הי"ר ע. גוברין: ישנם חוזי עבודה בהם מדובר על דרגה וישנם חוזי עבודה בהם מדובר על סוג, במקצועות הפשיים מדובר, בדרך-כלל, על דרגה; לגבי פועלים מדובר על פי רוב על סוג, כוונת חברי הוועדה היא, כי יהיה ברור שכאשר מדובר בחוק זה על דרגה, אין הכוונה למשכורת, והייתי מבקש מהיועצים המשפטיים לבדוק אם אין אפשרות למצוא נוסח מתאים יותר.

ח. למדן: אם לא ינוסח באופן ברור שעבודה קבלנית היא עבודה שכירה, זה עלול לשמש אחיזה בתביעות לגזיקין שזוהי עבודה עצמאית.

מר סרון-צבי: אמנם קיים פסק-דין של בית המשפט העליון הקובע מה זה עובד שכיר לגבי פיצויים, אולם אם בחוק זה ינוסח אחרת וייאמר שהכוונה היא רק לצורך חוק זה, אין הוראה זו חלה על חוק אחר.

מר משל: אני רוצה להסביר את עמדתנו לסעיפים 32, 45 ו-88 כדי לענות על שאלות חברי-הוועדה.

אשר לסעיף 32, איננו מתכוונים לכך שכל הנהלת עבודה, או כל תפקיד המחייב השכלה גבוהה או מידה מיוחדת של אימון אישי יהיו פטורים מהזיקה ללשכה. כוונתנו שגם לגבי תפקידים אלה, תהיינה מגבלות שתפורסמה בתקנות. ישנן דרגות מסויימות של עובדים שגם היום פטורים מחובת הזיקה ללשכה. במקצוע ההנדסה, למשל, ישנן דרגות שחובת הזיקה איננה חלה עליהם.

אין ספק שעלינו להכיא בחשבון כי הטכנולוגיה של התעשייה הולכת ומתפתחת בכיוון שהצורך באנשים בעלי השכלה גבוהה הולך וגדל, ובזמן שאנו מחוקקים חוק איננו יכולים להאות רק את המציאות הינם, עלינו להשקיף לעתיד הקרוב ביותר, בו יוכלו להתקבל לעבודה מסויימת בתעשייה רק אנשים בעלי השכלה טכנית גבוהה. עלינו לראות את ההתפתחות הזאת, המתקדמת בצעדי ענק, ועל-כן אין ההסתדרות יכולה להסכים לכך שחובת הזיקה לא תחול על עובד שנדרש ממנו בתפקידו השכלה גבוהה. אנו חושבים ששר העבודה יצטרך לפרט בתקנות את סוגי העבודה שחובת הזיקה ללשכה לא תחול עליהם. נעשה משגה אם נפעל בהכללות, ועלינו לחפש דרך על-מנת למנוע תקלות רציניות בשטח זה.

כן נעשה משגה אם נקבע שחובת הזיקה לא תחול על כל עובד שנדרשת ממנו מידה מיוחדת של אימון אישי. אימון אישי יש צורך כמעט בכל עבודה. הצעה זו עלולה לערער את יחסי העבודה ולהעבירם לדיוני בתי המשפט.

הצעתנו לניסוח התוספת השניה ממצה את כל סוגי העבודה, הן הפשוטה והן המקצועית, ואנו מבקשים לקבלה.

אשר לסעיף 6 של התוספת השניה, נעשה משגה אם נחסום בפני הלשכה את הטיפול בעובדי החברה האוירית והימית, כמובן שהלשכה איננה יכולה לטפל בטייטים, דיילות, רבי-חובל וכיוצא בזה, שאותם אנו מציעים להוציא מתחולת סעיף 32.

אנו סבורים כי הניסוח "כל עבודה פשוטה בשירות וענפי עבודה" כולל גם את מקצוע משק הבית, ואין צורך בפירוט נוסף.

אשר לסעיף 34, למעשה האיגוד המקצועי הצליח בשנים האחרונות לחתום על הסכמים קיבוציים שבהם הוצא ענין קרובי המשפחה, הוכחנו גם לנותני העבודה שבדבר הזה מסבך גם את ההסתדרות וגם את נותני העבודה, אנו מביצים שבחוק צריך לכתוב דברים ברורים יותר, ולכן הצענו לכתוב במקום "קרוב משפחה" - "בן משפחה", ואנו מבקשים ששר-העבודה יגביל בתקנות את בני המשפחה שמסעיף 32 לא יחול עליהם. אנו מתכוונים למושג הצר של בן-משפחה.

אשר לסעיף 45, בשום פנים איננו נוקטים שוויון בין עובד למעביד. אי-אפשר לעשות שוויון כזה, כי כוח ההתמודדות של המעביד חזק יותר, אנו רק מציעים שמסעיף 32 לא יחול על מקום עבודה שקיימת בו שביטה או השבתה, ואנו מקווים כי האיגוד המקצועי יעמוד על כך שלא יהיו מפירי שביטה. אי-אפשר למנוע משונות לקבל עבודה כדי להתפרנס.

אשר להצעתנו לסעיף 88, איננו רואים כל פסול בכך, שנוסף להתייעצויות הקבועות של השר עם מועצת השרות, יתייעץ השר בקשר להתקנות תקנות גם עם נציגי העובדים ונותני העבודה, ואיננו סבורים שיהיו חילוקי דעות, אנו רוצים לשמור על הסטטוס ששמרה לעצמה ההסתדרות לגבי כל חוקי העבודה וכל המועצות הציבוריות, שמתיעצות עם נציגיה לגבי כל שאלות הקרובות.

חבר-הכנסת רימלט סבור שיש להטיל עונש על עובד המקבל עבודה שלא באמצעות הלשכה. אין להשוות מצבו של עובד מחוסר עבודה למצבו של נותן עבודה, ולא קיים עונש כזה בשום ארץ חפשית. (א. רימלט: החלטנו על חובת זיקה, שאיננה קיימת בשום ארץ).

שאלתו של חבר-הכנסת מיגורי-כהן איננה שייכת להופעתנו, הוא שאל מה דינו של עובד הלשכה שעבר על החוק. אנחנו מקווים כי הפקידות שתבצע את החוק תהיה ישרה ונאמנה.

ביחס למעמדם של קרובים המתארגנים לעבודה בקבלנות, אנחנו גורסים שחובת הזיקה ללשכה צריכה לחול גם על עובדים אלה, אולם אין לפגוע בזכויות חברי קואופרטיבים וחברי קיבוצים, ואנו מבקשים שהוועדה תמצא את הניסוח המתאים.

אשר לשאלת יו"ר הוועדה, קיימים גם אצלנו חילוקי דעות בקשר לדרגה וסוג, בפרקטיקה היוזמים מודרגים פועלים יוזמים לפי סוגים ועובדים חדשים לפי דרגות, ועל כן אנו מציעים לכתוב: "דרגתו המקצועית או סוגו המקצועי, הכל לפי הענין".